Ylen lausunto VNS 6/2025 vp Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta. Teema: Informaatioturvallisuus

Yleisradio kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta ottaa huomioon disinformaation, informaatiovaikuttamisen ja hybridiuhat, kun se arvioi Suomen turvallisuusympäristöä ja sisäisen turvallisuuden toimintakenttää. Selonteossa mainittujen toimijoiden ohella **myös päätoimittajavetoisella journalistisella medialla ja Ylellä on vahva rooli osana kansainvälistä informaatiokamppailua.**

Suomen informaatioturvallisuuden ja luottamuspääoman kannalta on suuri merkitys sillä, että suomalaisten luottamus uutisiin on maailman kärkeä. Reuters-instituutin Digital News Report 2025 -tutkimuksen mukaan 75 prosenttia suomalaisista luottaa seuraamiinsa uutisiin.

Informaatiovaikuttaminen perustuu vahvasti sosiaalisen median toimintalogiikkaan. Sosiaalista mediaa ei ole ensisijaisesti suunniteltu yhteiskunnalliseksi keskustelualustaksi, vaan verkkokaupaksi. Perinteinen disinformaatio on sisältöjen julkaisemista sosiaalisessa mediassa. Disinformaatiokin kehittyy jatkuvasti, disinformaation levittäjien on tutkittu saaneen viestiään läpi myös kielimalleihin. Tulevaisuudessa yksi disinformaation keino voisi olla yksilön ympäröiminen boteilla: esim. Facebook- tai WhatsApp-ryhmä johon ihminen kutsutaan, ja ryhmässä kaikki muut ovat tekoälybotteja jotka keskustelemalla ehdollistavat ryhmän ainoan ihmisen uskomaan disinformaation viestiin.

Selonteko toteaa, että tiedonvälityksen yhä nopeutuessa tosiasioiden luotettava selvittäminen ja dokumentointi korostuvat. Journalistisen median rooli niin normaalioloissa kuin kriiseissä on välittää oikea-aikaista ja luotettavaa tietoa. Journalistinen tieto toimii vastavoimana sosiaalisessa mediassa tapahtuvalle ei-toivotulle informaatiovaikuttamiselle.

Selonteko mainitsee, että erilaisiin turvallisuusuhkiin tulee kyetä varautumaan ja vastaamaan tehokkaasti. Lisääntyneet uhkakuvat ja uusi teknologia vaativat, että myös mediassa on huippuosaamista torjumaan systemaattisesti jatkuvaa, sisältöihin kohdistuvaa disinformaatiota, informaatiovaikuttamista ja hybridiuhkia. Myös journalistinen media voi olla haavoittuvainen disinformaatiolle ilman jatkuvasti kehittyviä toimintatapoja. Yle julkisen palvelun mediatoimijana kehittää proaktiivisesti tiedon todentamista ja disinformaation tunnistamista. Yle Uutisten uuden verifiointitiimin erityisosaamiseksi kehitetään disinformaation tunnistamisen lisäksi, mm. visuaalisen tekoälyn havaitsemista. Totuudenmukaisen, verifioidun tiedon ääreen pääsy on suomalaisten tiedollinen perusoikeus.

Kansalaisten kriittisen medialukutaidon ylläpitäminen on keskeinen osa informaatiovaikuttamisen torjuntaa. Suomalaista luottamusyhteiskuntaa ja yhteiskunnallista osallistumista suojellaan opettamalla kansalaisille faktantarkistuksen työkaluja ja lähdekriittisen ajattelun taitoja sekä tekoälylukutaitoa, esimerkiksi tekniset kyvyt tarkistaa kuvien ja videoiden aitous.

Yle pitää merkittävänä, että myös sisäisen turvallisuuden selonteossa tunnistetaan henkisen kriisinkestävyyden merkitys nykyisessä muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Kansalaisten luottamus toisiinsa, yhteiskunnan instituutioihin ja palvelujen toimivuuteen vahvistaa koko yhteiskunnan kestävyyttä ja suojaa sitä erilaisilta haavoittuvuuksilta. Vuonna 2025 julkaistu yhteiskunnan turvallisuusstrategia korostaa sekä median että sivistyspalvelujen roolia henkisen kriisinkestävyyden vahvistajana.

Yle toteaa omasta lakisääteisestä huoltovarmuustehtävästään käsin, että Itämeren merikaapeleiden vaurioitumisen myötä ilmenneet haavoittuvuudet yhteiskunnan kriittisessä infrastruktuurissa, kuten sähkö- ja tietoliikennejärjestelmissä nostavat varautumisen merkitystä entisestään.

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta tunnistaa ajattelutavan, jossa sisäistä turvallisuutta tehdään yhdessä. Viranomaiset toimivat tiiviissä yhteistyössä sekä keskenään että yhteiskunnan muiden toimijoiden kanssa. Vakaan ja toimivan yhteiskunnan ylläpitämiseksi on tärkeää tunnistaa toimintamallit ja kehityskohteet jo normaalioloissa.

Yle ehdottaa, että hallintovaliokunta arvioisi, onko Ylen ja muiden kotimaisten päätoimittajavetoisten medioiden merkitys luotettavan ja ajantasaisen tiedon tuottajina niin olennainen kansalaisten henkisen kriisinsietokyvyn tukemisessa ja

informaatiovaikuttamiseen vastaamisessa, että eduskunnan tulisi saattaa tämä näkemys valtioneuvoston tietoon.

Johanna Tuuri
yhteiskuntasuhdepäällikkö